

Η ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΟΥΓΓΡΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΜΑΪΟΣ — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1896

ἐν ἔτει 1889 διεθνῆς τῶν Παρισίων ἐκθεσις τελεσθεῖσα μετ' ἐκτάκτου λαμπρότητος καὶ ἐπιτυχίας εἰς ἀνάμνησιν τῆς παρελεύσεως αἰῶνος ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Βασιλλῆς ἀπεδείχθη ἡ ἀρίστη πασῶν· μιᾷ φωνῇ οἱ αὐστηροδίκαιοι ἑλλανοδίκαι τῶν ἑκατομμυρίων ἐπισκεπτῶν αὐτῆς πάσης ἐθνικότητος καὶ ἐκ τῶν πέντε τῆς γῆς Ἑπείρων ἔδωκαν τὸ βραβεῖον τῆς καλαισθησίας εἰς τὴν Γαλλικὴν ἰδιοφυΐαν, ἣτις καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἐκτὸς παντὸς συναγωνισμοῦ. Ἀπόδειξις τοῦτου ἡ ματαίωσις τῆς ἐν Βερολίῳ σχεδιασθείσης ἐκθέσεως, διότι εἶχε πλέον καταστῆ λίαν δυσχερὲς νὰ εὑρεθῇ νωτέρον τι. Εὐτυχῆσας νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ γαλλικὸν ἐκεῖνο θαῦμα τοῦ ἸΘ' αἰῶνος καὶ ἄλλας τοπικὰς ἐκθέσεις, ὡς τὴν Ἰταλικὴν ἐν ἔτει 1884 εἰς Τουρίνον, ὁμολογῶ ὅτι ὀλίγην εἶχον περιέργειαν διὰ τὴν ἐν Βουδαπέστη· ἄλλως οὔτε ὑπέθετον ὅτι καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας μεγαλοπόλεις ἤξιζε τὸν κόπον ἰδιαιτέρας ἐπισκέψεως. Ἄλλ' ἐν Βιέννῃ διαμένων κατὰ μῆνα Ἰούνιον καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν διευθυνόμενος εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ διέλθω ἐκ Βουδαπέστης κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτῶν, ὁμολογῶ δὲ ὅτι εὐρίθην πρὸ βραθείας ἐκπλήξεως ἐκ τε τῶν καλλονῶν τῆς πόλεως, ἐκ τῶν προτερημάτων τῶν Οὐγγρων, ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν Οὐγγρίδων καὶ ἐκ τῆς ἄκρας ἐπιτυχίας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς χιλιετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐγκαταστάσεως τοῦ οὐγγρικοῦ λαοῦ.

Ἀπέχω νὰ συνοψίσω τὴν ἐπὶ χίλια ἔτη ἱστορίαν τῶν Μαγυάρων ἢ νὰ περιγράψω τὰς φυσικὰς καὶ ἐπικτήτους καλλονὰς τῆς καταπληκτικῶς μεγεθυνομένης καὶ ἐκτάκτως ἐξωραϊζομένης Βουδαπέστης, ἣτις ὁμολογουμένως κατατάσσεται πλέον μετὰ τῶν ὀριζομένων τῆς Εὐρώπης μεγαλοπόλεων ἔχουσα ἐνώπιον αὐτῆς ὀρίζοντα εὐρύτατον προόδου καὶ ἀναπτύξεως· δὲν θέλω κἄν ἐπιχειρήσει νὰ πεικονίσω ἐν λεπτομερείᾳ τὰς ἑορτάς καὶ τὴν οὐγγρικὴν ἔκθεσιν, διότι αἱ στεναὶ τῆς πολυτιμῆς «Ποικίλης Στοιχείας» στῆλαι δὲν μοὶ ἐπιτρέπουσι τοῦτο· θέλω ἀπλῶς πειραθῆ ἐν πάσῃ συνοπτικότητι νὰ χαράξω δι' ὀλίγων γραμμῶν τὴν ἱστορίαν τῶν τελετῶν τῆς χιλιετηρίδος καὶ νὰ δώσω τὰς μᾶλλον ἀναγκαιοτέρους πληροφορίας ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τῶν ἑορτῶν καὶ τῆς ἐκθέσεως, διότι καὶ ἐκεῖ-

ναι καὶ αὕτη ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιτυχίας καὶ εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων εὐρωπαϊκῶν συμβάντων τοῦ ἔτους 1896.

Ὁ οὐγγρικός λαὸς εἶναι, ὡς γνωστόν, ἀσιατικός βιώσας παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Ἰρτυος καὶ Οὐράλου μετ' ἄλλων ὁμοιογενῶν Φινο-ουγγρικῶν καὶ Τουρκο-ταρτάρων. Κῦμα ἐπιβραδύναν ἐκ τῆς μεγάλης τῶν λαῶν μεταναστεύσεως ὤθησε πρὸ χιλιῶν ἐτῶν ἦτοι περὶ τὸ ἔτος 896 μ. Χ. πρὸς τὴν Δύσιν τὰς ἐπτὰ φυλάς, αἵτινες ἀπήρτιζον τὸ ἔθνος τῶν Μαγυάρων καὶ αἵτινες ἐστάθμευσαν ἀνὰ μέσον τῶν Pruth, Sereeth καὶ Dniester, ἐνθα πρὶν κατῴκουν Σλαῦοι. Ἡ προσωρινὴ αὕτη νέα πατρίς ἐκλήθη Atelköz ἦτοι Μεσοποταμία. Ἐκεῖ δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐπτὰ φυλῶν ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην ὀρισμοῦ ἀρχῆς ὑπερτάτης ἐξασκουμένης παρ' ἐνὸς μόνου καὶ τὴν τῆς Ἑθνικῆς ἐνώσεως τοῦ νομαδικοῦ ἐκείνου λαοῦ, ὅστις ταξειδεύων ἀνεζήτει τὴν κατάκτησιν χώρας πρὸς δημιουργίαν πατρίδος. Οἱ ἀρχηγοὶ ἐξελέξαντο ἡγεμόνα τὸν Ἀρπαδὸν υἱὸν τοῦ Ἀλμου ὄντα συνετώτερον καὶ πρεσβύτερον ὄλων. Ἐκαστος τῶν ἐπτὰ ἀρχηγῶν ἔχυσεν ἐντὸς δοχείου ἐκ τοῦ αἵματός του — κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνθήειαν πολλῶν ἀνατολικῶν λαῶν — καὶ οὕτως ἐκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἡ ἐνωσις τῶν φυλῶν. Πάντες ὡμοσαν ὅτι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τοῦ λοιποῦ ἤθελεν ἐκλέγεσθαι ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀρπάδου, ὅστις ὑπεχρεώθη, ὅπως αὐτός τε καὶ οἱ διάδοχοί του κυβερνῶσι τὸ Μαγυαρικὸν ἔθνος ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἀρχηγῶν του. Διὰ τῆς τελετῆς ἐκείνης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλμου ἐγένετο πρὸ δέκα ἀκριβῶς αἰῶνων ὁ πρῶτος συνταγματικὸς βασιλεὺς τοῦ οὐγγρικοῦ ἔθνους.

Τὸ ἀρτιπαγὲς τῶν Μαγυάρων κράτος ἡγωνίσθη καὶ ἐμόχθησεν ἐπὶ χίλια ἔτη. Διῆλθε διὰ μέσου νικῶν καὶ ἡττῶν πρὸς τοὺς γείτονας λαούς. Οὐδὲν ἀληθῶς ἄλλο κράτος συνεπήχθη ἐν τηλικαύτῃ εὐρωστίᾳ ὑπὸ τοσοῦτον ἐναντίους ὁρους καὶ μετὰ τοσαύτας ἐθνικὰς περιπετείας. Πάντοτε βαδίζον δι' ἀλμάτων πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἡζιώθη νὰ φθάσῃ εἰς σημεῖον ἀκμῆς, δόξης καὶ προόδου καὶ τότε ἐσκέφθη νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπισθεν, ἵνα ἴδῃ ὁποῖαν ὁδὸν καὶ διὰ μέσου τίνων δυσχερειῶν καὶ θυελλῶν διήνυσεν, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐνεκατέστη ἐν Εὐρώπῃ. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῶν ἐορτῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς χιλιετηρίδος τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου.

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Γαβριήλ δὲ Βαρὸς ἡ οὐγγρική βουλὴ ἐψήφισε τὸν νόμον τῆς 10/15 Ἰανουαρίου 1892 περὶ τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς χιλιετηρίδος καὶ περὶ τῆς ἐθνικῆς ἐκθέσεως διὰ τὸ ἔτος 1895· ἀλλ' ἄτυχῶς ὁ εἰσηγητὴς τῆς προτάσεως ἀπεβίωσε τὴν 10 Μαΐου 1892· ὁ διάδοχός του κ. Βέλας δὲ Λουκάς συνεκρότησε τὴν ἐθνικὴν ἐπιτροπὴν, ἐνεκαίνιασε τὰ ἔργα τῇ 11 Δεκεμβρίου 1892 καὶ ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῶν ἐορτῶν διὰ τὸ ἔτος 1896 ἐνεκα ἀνεπαρκείας χρόνου. Τῇ 19 Φεβρουαρίου 1893 ὁ κ. Ἐμερὶκ δὲ Νεμέτ, διευθυντὴς τοῦ ἐμπορικοῦ οὐγγρικοῦ μουσείου διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἐκθέσεως.

Ἡ ἐκθεσις ἐγένετο εἰς τὸ Δάσος τῆς Πόλεως (Varosliget) ἐπὶ ἐκτάσεως 520,000 τετραγωνικῶν μέτρων ἐκτὸς τοῦ διὰ τὰ κτήνη προωρι-

σμένου περιβόλου τοῦ κειμένου ἔξωθι τῆς πόλεως. Τὰ κτίρια καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν 120,000 □ μέτρ. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς εἰς 4,380,000 φιορίνια ἀνῆλθον αἱ δαπάναι, αἵτινες ἐκαλύφθησαν ἐκ τῶν διαφόρων εἰσπράξεων τῆς ἐκθέσεως καὶ ἐκ τῶν ἐπιχορηγήσεων τοῦ κράτους καὶ τοῦ δήμου τῆς Βουδαπέστης. Ἡ ἔκθεσις ἦτο καθαρῶς ἐθνικὴ τῶν οὐγγρων, μετ' ἐκθετῶν 24,174 καὶ διηρεῖτο εἰς δύο μεγάλα τμήματα:—εἰς τὸ Ἱστορικὸν καὶ εἰς τὸ Σύγχρονον. Καὶ τὸ μὲν Ἱστορικὸν περιεῖχε τὰς κυριωτέρας λεπτομερείας τῆς γεωργικῆς ἀναπτυξέως τῆς Οὐγγαρίας ταξινομημένας κατὰ περιόδους ἱστορικές, ἐσκόπει δὲ νὰ παραστήσῃ διὰ τῶν ἐκθεμάτων τὸν θρησκευτικὸν βίον, τὰς ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ καὶ τὰ ἥθη τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου· τὸ δὲ Σύγχρονον ὑποδιηρεῖτο εἰς εἴκοσι συμπλέγματα: α') ἔργα τέχνης: 1) Ὡραῖαι τέχναι 2) Σκηνικαὶ τέχναι. 6') Διανοητικὴ ἀνάπτυξις· ἔργα φιλολογικὰ καὶ τυπογραφικὰ· σύλλογοι καὶ σωματεῖα ἐπιστημονικὰ. γ') Ἐκπαίδευσις. δ') Ὑγιεινὴ ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων. ε') Ἐμπόριον καὶ οἰκονομικὰ. ς') Γεωργία μετὰ διαφόρων ὑποδιαίρεσεων. ζ') Δάσκη καὶ θήρα. η') Μεταλλεῖα καὶ ἐν γένει μεταλλουργία. θ') Μηχανικαὶ οἰκοδομαί. ι') Μεταφορὰ, ποταμοπλοία καὶ θαλασσοπλοία. ια') Ναυπηγία. ιβ') Ξυλουργία. ιγ') Ἀγγειοπλαστεία καὶ ὑελουργία. ιδ') Δερματοποιία. ιε') Χαρτοποιία καὶ τυπογραφία. ις') Χρυσχοία. ιζ') Στρατιωτικὴ τέχνη. ιη') Χημικὰ προϊόντα. ιθ') Βιομηχανικὰ προϊόντα. κ') Ἐθνογραφία. Ἡ περιγραφή ἐνός ἐκάστου τῶν τμημάτων εἶνε ἀνέφικτος ἐνταῦθα ἠλλεῖπει τοῦ προσήκοντος χώρου.

Ἡ διάρκεια τῆς ἐκθέσεως ὠρίσθη ἀπὸ τῆς 2 Μαΐου μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου 1896. Ἡ ἐγκαινίασις τῶν ἐορτῶν ἐγένετο ἐν τῇ οὐγγρικῇ βουλῇ τῇ 21 Ἀπριλίου 1896, ὅτε ἐψηφίσθη ἄνευ ἀντιρρήσεως καὶ δι' ἐπευφημιῶν τὸ κείμενον τοῦ ἀναμνηστικοῦ νόμου τῆς χιλιετηρίδος, ὃν καὶ ἡ γερουσία ἐκύρωσεν. Ὁ νόμος οὗτος διέταξεν ἵνα τὸ κείμενον αὐτοῦ χαραχθῇ ἐπὶ λίθου καὶ τοποθετηθῇ ἐν τῷ κοινωβουλευτικῷ εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐθνικῶν ἐορτῶν.

Τῇ 2 Μαΐου 1896 ἐγένετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Φραγκίσκου Ἰωσήφ ἡ ἐγκαινίασις, εἰς τὴν παρέστησαν καὶ τὰ 29 μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Τῇ 3 Μαΐου ἐγένετο δοξολογία εἰς τὸν ναὸν τῆς Στέψεως ἐν Βουδαπέστη, τὴν δὲ 10ην Μαΐου εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου. Τὴν 3 καὶ τὴν 15ην Μαΐου τὰ δημαρχεῖα καὶ ἄλλα σωματεῖα συνεκρότησαν ἐπιστήμους δημοσίους συνεδρίους, τὸ δ' ἐσπέρας ὅλα τὰ ἐν Οὐγγαρίᾳ θέατρα εἶχον πανηγυρικὰς παραστάσεις. Τῇ 5 Ἰουνίου μεταφορὰ τοῦ ἱεροῦ Στέμματος καὶ τῶν βασιλικῶν ἐμβλημάτων (μανδῦας, ξίφος, σκήπτρον) εἰς τὸν ναὸν τῆς Στέψεως καὶ ἔκθεσις αὐτῶν τριήμερος. Διὰ τὸν οὐγγρικὸν λαὸν τὸ στέμμα τοῦτο τοῦ ἁγίου Στεφάνου δὲν ἐνέχει μόνον τὴν γοητεῖαν βασιλικῆς ἐμβλημάτων, ἀλλὰ καὶ ἱερότητα θρησκευτικοῦ λειψάνου καὶ δύναμιν ἐθνικοῦ Παλλαδίου. Ἀπεστάλη δὲ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Μαγυάρων ὑπὸ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου τοῦ Β'. Τῇ 6 Ἰουνίου

ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τῶν νέων βασιλικῶν ἀνακτόρων εἰς Βουδαν.

Τὴν 8^{ην} Ἰουνίου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου βασιλικῆς στέψεως, τὸ διπλωματικὸν σῶμα ἐν ὀχήμασι τελετῶν καὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ προσῆλθεν εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον, ἵνα χαιρετήσῃ τὸν βασιλέα. Τῆς συνοδείας συγκειμένης ὑπὸ χιλίων ἐφίπων συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς παραστάσιν τῶν χιλίων ἐτῶν προηγούντο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν πόλεων φέροντες τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτῶν προηγούντο, ὡς κατὰ τὴν Στέψιν, οἱ ἀνώτατοι τοῦ Στέμματος ὑπάλληλοι καὶ οἱ μεγιστάνες. Ἀπαντες μετέβησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Στέψεως, ἐκεῖθεν δὲ ὄχημα συρόμενον ὑπὸ ἐξ ἑπών μετέφερε τὰ βασιλικά ἐμβλήματα εἰς τὸ νέον κοινοβούλιον, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου δαπανηθήσονται ἐν ὄλῳ 16 ἑκατομμύρια φιορινίων· μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ δὲ ἔσεται τὸ ἄριστον τῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ κεντρικῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ περατωθεῖσα ἤδη παρευρέθησαν ἡ βουλὴ, ἡ γερουσία καὶ 17 ἀρχιδούκες· ἐπὶ ἐξέδρας κατασκευασθείσης ἐν εἵδει βωμοῦ ἐξετέθησαν τὰ βασιλικά ἐμβλήματα. Ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει [ἐφέρετο μόνον ἡ ὑπὸ τοῦ βασιλέως κύρωσις τοῦ νόμου περὶ τῆς χιλιετηρίδος τοῦ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῆς γερουσίας ψηφισθέντος, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας οἱ ἐφιπποὶ προέβησαν εἰς παρέλασιν διὰ τῆς λεωφόρου Ἀνδράτῃ μέχρι τῆς ἐκθέσεως, τὰ δὲ μέλη τοῦ κοινοβουλίου συνώδευσαν τὸ Στέμμα εἰς τὸ βασιλικὸν μέγαρον, ὅπου καὶ τὸ παρέδωκαν εἰς τὸν βασιλέα.

Τὴν 5^{ην} Ἰουλίου τὰ μέλη τοῦ κοινοβουλίου μετέβησαν εἰς Pusztazzer, παρὰ τὸ Szeged, εἰς τὸ μέρος ἐνθα τὸ οὐγγρικὸν ἔθνος καὶ ὁ ιδρυτὴς τῆς δυναστείας τῶν Ἀρπαδ ὤμοσαν πρὸ χιλίων ἐτῶν τὸν ὄρκον τῆς ἀμειψαίας πίστεως καὶ ὑπέγραψαν διὰ τοῦ ἐκ τῶν βραχιόνων ρεύσαντος αἵματός των τὸν συνταγματικὸν χάρτην, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν ἀγάλματος τοῦ Ἀρπάδου. Ὁμοία ἀγάλματα ἀπεκαλύφθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διαρκουσῶν τῶν ἐορτῶν καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Οὐγγαρίας.

Τὴν 20^{ην} Αὐγούστου ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ μνημείου τοῦ Ἀγίου Στεφάνου εἰς Βουδαπέστην, τὴν 23^{ην} Αὐγούστου τὰ τοῦ δικαστικοῦ μεγάρου καὶ τὴν 13^{ην} Σεπτεμβρίου τοῦ ἀγάλματος τῆς Μαρίας Θερεσίας εἰς τὸ παραδουνάβιον Πρεσβούργον, τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἄλλοτε ἐγένοντο αἱ στέψεις τῶν βασιλέων καὶ ἣν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶ ταξιδεύσας δι' ἀτμοπλοίου ἐκ Βιέννης εἰς Πέστην διὰ ποταμοπλοίας δωδεκαώρου κοσμουμένης ὑπὸ ἐξόχως ὠραίων φυσικῶν εἰκόνων.

Ἀπὸ τῆς 1^{ης} μέχρι τῆς 5^{ης} Σεπτεμβρίου προσδιωρίσθη ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐγκαίνιασις 500 νέων σχολείων. Τὴν 20^{ην} Σεπτεμβρίου ἡ εἰς Τσίμονι ἀποκάλυψις ἀγάλματος τοῦ Ἀρπάδου. Τὴν 27^{ην} Σεπτεμβρίου ὁ βασιλεὺς συνεδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν μελῶν τῶν κοινοβουλίων τῆς τε Αὐστρίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας, μετέβη εἰς τὸν Κάτω Δούναβιν, ὅπως παραδώσῃ εἰς κοι-

νήν χρήσιν ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν παροχθίων κρατῶν τὴν Διόρυγα τῶν Σιδηρῶν Θηρῶν, ἔργον παγκοσμίου σπουδαιότητος τόσον ὑπὸ ἔποψιν τεχνικὴν, ὅσον καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου. *Τὴν 4ην Ὀκτωβρίου* ἐγένετο ἡ παράδοσις εἰς κοινὴν χρήσιν τῆς γεφύρας τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ εἰς Βουδαπέστην, ἣτις ἤδη συγκοινωνεῖ καὶ διὰ τριῶν ἔτι τεραστίων καὶ ἀξίων θαυμασμοῦ γεφυρῶν. Ἡ *11η Ὀκτωβρίου* ὠρίσθη διὰ τὴν ἐγκαίνιασιν τοῦ Μουσείου τῶν βιομηχανῶν τεχνῶν. Τὴν δὲ *31ην Ὀκτωβρίου* ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῆς ἐκθέσεως.

Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ τούτου προγράμματος ὠρίσθησαν καὶ ἐκθέσεις *πρόσκαιροι*. α') Ἡ γεωργικὴ ἀπὸ τῆς 2 μέχρι τῆς 16 Μαΐου διὰ τὰ φυτὰ, τὰς πρῶτους ὀπώρας καὶ τὰ λάχανα· ἀπὸ τῆς 12 μέχρι τῆς 15 Ἰουνίου διὰ τὰ ρόδα, διὰ τὰ λάχανα, διὰ τὰς ὀπώρας καὶ τὰ ἄνθη τῆς ἐποχῆς· ἀπὸ τῆς 19 μέχρι τῆς 25 Αὐγούστου ἐπίσης ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 8 Ὀκτωβρίου διὰ τὰς ὀπώρας, τὰς σταφυλάς καὶ τὰ ἄνθη τῆς πολυτελείας, ἀπὸ δὲ τῆς 22 μέχρι τῆς 26 Ὀκτωβρίου ἀποκλειστικῶς διὰ τὰ χρυσάνθεμα. β') Ἡ τῆς ἐργασίας· ἀπὸ τῆς 15 Ἰουλίου μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου ἐκθεσιν προϊόντων μαθητευομένων καὶ ἐργατῶν. γ') Ἡ τῶν ζώων κτηνῶν· ἀπὸ τῆς 5 μέχρι τῆς 13 Μαΐου διὰ τοὺς ζυγίτας ἵππους· ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 21 Μαΐου διὰ τὰ κερασφόρα κτήνη καὶ τὰ παχυνθέντα πρόβατα· ἀπὸ τῆς 24 μέχρι τῆς 31 Μαΐου διὰ τὰ πρόβατα τῆς συνήθους κτηνοτροφίας· ἀπὸ τῆς 6 μέχρι τῆς 11 Ἰουνίου διὰ τὰ κατοικίδια πτηνὰ καὶ τοὺς κύνας· ἀπὸ τῆς 20 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου διὰ τὰς μελίσσας· ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 8 Σεπτεμβρίου διὰ τοὺς χοίρους, ἀπὸ τῆς 14 μέχρι τῆς 22 Σεπτεμβρίου διὰ κερασφόρα κτήνη καὶ ἰδίως βουβάλους· ἀπὸ τῆς 5 μέχρι τῆς 11 Ὀκτωβρίου δι' ἵππους τῆς συνήθους κτηνοτροφίας. δ') Ἡ τῶν διαφόρων ἀπὸ 6 μέχρι 14 Σεπτεμβρίου διὰ τὴν γαλακτοποιάν. Τὸν Ὀκτώβριον διὰ τὴν κριθήν καὶ διὰ τὰ θηρεύματα.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκθέσεως καὶ ἐκτὸς τῶν μεγάλων τελετῶν ἐγένοντο διάφοροι ἑορταὶ καὶ ἀγῶνες ἥτοι γυμναστικοί, ἀθλητικοί, ποδηλατικοί, ξιφασκίας, ναυτικοί, ἵππικοί, μουσικοὶ καὶ χωρικοί. Ἐπίσης συνεκροτήθησαν καὶ συνέδρια πολλὰ καὶ σπουδαία. π. χ. Τὸ τοῦ τύπου ἀπὸ τῆς 15-17 Ἰουνίου, οὗτινος τὰς ἐργασίας καὶ τὰς διασκευὰς μετὰ πολλῆς χάριτος περιέγραψεν ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Timeson κ. Χρονόπουλος, ὅστις καὶ πολλὰς ἄλλας σχετικὰς ἐκθέσεις ἐν γλαφυρότητι ἐπαγωγῶ ἐδημοσίευσε. Τὸ τοῦ ἐμπορίου τὸν Ἰούνιον ὑποδιαιρεθὲν εἰς τμήματα τῶν κατασκευαστῶν τῆς σακχαρώς ἐν Οὐγγαρίᾳ, τοῦ συλλόγου τῶν σακχαροποιῶν τῆς Αὐστρουγγαρίας, τῶν μυλωθρῶν κτλ. Παιδαγωγικὸν συνέδριον συνεκροτήθη ἐπίσης τὸν Ἰούνιον.

Πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἑορτῶν τὸ οὐγγρικὸν κοινοβούλιον ἐψήφισε τὴν κατασκευὴν Πανθίου τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῷ δάσει τῆς πόλεως καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ τέμας τῆς λεωφόρου Ἀνδράση· προσέτι τὴν ἰδρύσιν ἐπτά ἀγαλμάτων εἰς ἐπτά διάφορα ὅρη τῶν συνόρων τῆς Οὐγγαρίας καὶ τὸ τοῦ βασιλέως Ἀγίου Στεφάνου ἐρίππου ἐν Βουδα Πέστη παρὰ τὸν ναόν

τῆς Στέφews. Ἀπεφασίσθη σὺν τούτοις ἡ ἰδρυσις ἐθνικοῦ μουσείου τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ 500 δημοτικῶν σχολείων εἰς διάφορα τοῦ βασιλείου μέρη. Πρὸς ἐκτέλεσιν πάντων τούτων ἐψηφίσθησαν ἐν ὧν 5,325,000 φιορινίων!

Ταῦτα ἐν ἄκρῳ συνοπτικότητι τὰ τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς χιλιετηρίδος τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου, ὅστις ἐπέτυχεν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ὅμως ταύτην συνετέλεσε κατὰ πολὺ ἡ ὠραία τῶν Μαγυάρων Μητρόπολις, ἥτις προσδεύουσα ὅλον ἐν καταπληκτικῶς εἶχε περιβληθῇ τὴν ἐορτάσιμον αὐτῆς στολὴν. Ἡ ἐν τῇ πόλει συγκοινωνία ἀείποτε ἐξαίρετος ἀνέλαθε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐορτῶν ἰδιαιτέρον χαρκατῆρα ζωηρότητος καὶ ἀναπτύξεως διὰ τῶν ἀρίστων ἡλεκτρικῶν τροχιοδρόμων της ὑπογείως καὶ ἐπιγείως ἐν ἀπάσῃ τῇ πόλει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκθέσει, ἀμα δὲ καὶ διὰ τῶν κομψοτάτων ἀτμοπλοίων της, ἅτινα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διὰ γεφυρῶν συγκοινωνίας συνδέουσι τὴν ἱστορικὴν καὶ σχεδὸν ἡρεμον Βούδαν μετὰ τῆς πολυτελοῦς, φιλαρέσκου καὶ θορυβώδους Πέστης. Ἰδιαιτέρᾳ ὑπηρεσίᾳ ὑπάρχει πρὸς συγκοινωνίαν τῆς Βουδαπέστης μετὰ τοῦ μαγευτικοῦ νησιδρίου τῆς Μαργαρίτας, ὅπερ ἀλλαχοῦ περιέγραψα.

Ἡ φυλὴ τῶν Οὐγγρων εἶναι ἱπποτικὴ, γενναία, φιλοξενος· ἡ δὲ πατριωτικὴ ὑπερηφάνειά των εἶναι ὁ ἰσχυρότερος μοχλὸς τῆς ἀναδείξεως, τῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς προόδου των. Εἶναι σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ἅπαντα αἱ ἐπιγραφαὶ ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει, ἅπαντα ἀνεξαίρετως τὰ δημοσιεύματα γίνονται εἰς μόνην τὴν ἐθνικὴν γλῶσσάν των· μάτην δὲ ὁ ἐπισκέπτης τῆς Βουδαπέστης ἤθελε ζητήσῃ ὀνομασίαν οἰουδήποτε καταστήματος εἰς ἄλλην γλῶσσαν ἐκτὸς τῆς οὐγγρικῆς καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ ἀνήκει εἰς ἄλλην ἐθνότητα! Αὐτὴ αὕτη ἡ γείτων γερμανικὴ γλῶσσα εἰς οὐδεμίαν ἐπιγραφὴν φαίνεται. Τί εἰς ταῦτα λέγουσιν οἱ ἐν μέσais Ἀθηναῖς ἀνάδοχοι τοῦ Ἀι-λάϊφ, τῆς Βιτόρια, καὶ τοῦ Γκράντ' Ὀτέλ! . . . Τί δὲ καὶ οἱ ψιττακίζοντες τὰς ξένας γλώσσας ἢ εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἀναμιγνύοντες ξενικὰς λέξεις καὶ οἱ παραγκωνίζοντες τὴν κυανόχρουν ἐθνικὴν σημαίαν χάριν ξένων. . .

Πρὶν ἢ κλείσω τὰς συντόμους ταύτας σημειώσεις, ἐφ' ὧν ἐλλείψει χώρου ἀδυνατῶ νὰ φέρω καὶ τὰς ἐμὰς περκατηρήσεις, ὀφείλω νὰ ὑπομνήσω μόνον, ὅτι Μαγυάροι καὶ Τοῦρκοι λαοὶ ὁμοιογενεῖς ἀνεχώρησαν σχεδὸν ταυτοχρόνως ἐκ τῶν ἐνδοτέρων χωρῶν τῆς Ἀσίας ζητοῦντες ἐγκαταστάσιν ἐν Εὐρώπῃ. Καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι κρατοῦντες σφιγκτῶς τὸ Κοράνιον καὶ καλλιεργοῦντες τὸν φανατισμὸν των, καὶ μόνον αὐτόν, περιῆλθον εἰς τοιοῦτον κίκτρον σημείον, ὅπερ ἐπέδειξαν ἡμῖν κατὰ τὴν 14^{ην} Αὐγούστου 1896, ὅτε οἱ πιστοὶ τοῦ Μωάμεθ ὁπαδοὶ ἐπὶ κεφαλῇς τῶν Σοφτᾶδων καὶ τῶν Κούρδων ἐφόνευσαν διαταγῇ τοῦ σουλτάνου διὰ ρεπάλων ἐν αὐταῖς ταῖς ὁδοῖς τοῦ Βυζαντίου δίκην λυσσαλέων κυνῶν πάντα χριστιανὸν ὡς ἄπιστον. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον οἱ Οὕγγροι — τὸν χριστιανισμὸν ἀσπασθέντες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀγίου Στεφάνου (1000 μ. Χ.), τηρήσαντες μὲν θρησκευτικῶς τὴν γλῶσσαν, τὰ

